

ԳՐԱԽՕՍԱԿԱՆ

LA CHAÎNE ARMÉNIENNE SUR LES ÉPÎTRES DE PIERRE

Արդիւնաշատ հայագէտ Charles Renoux, շարունակելով իր աշխատանքը կաթողիկոսաց Թուղթերու շղթայաշար Մեկնութեան վրայ, չոյս ընծայեց (1987) Պետրոս Առաքելի երկու Թուղթերուն վերաբերող բաժինը, հանդերձ Ֆրանսերէն Թարգմանութեամբ, Patrologia Orientalis շարքին իբրեւ 198րդ հատոր: Սոյն հատորը կը բաղկանայ 232 էջերէ՝ հետեւել բովանդակութեամբ:

Համառոտագրութիւնք (էջ 7-9), Ներածութիւն (11-22), Վերլուծութիւն Շղթայի (23-65), Անտիպ Բնագիրներ և Թարգմանութիւններ (66-221) Թուով 197 (Թիւ 89-285), Յանկ Սուրբ-Գրական յղումներու (էջ 223-228), Յանկ Հին Հեղինակներու (229-230), Յանկ Նիւթերու (231):

Ինչպէս կը տեսնուի վերը, հատորս կը բովանդակէ 197 անտիպ բնագիրներ, որոնց մեծագոյն մասը կը մնայ անանուն: Յայտնի հեղինակներու կարգին, դիտելի է որ կը պակսի Ներսէս Լամբրոնացիի անունը:

Հրատարակութեան մէջ հանդիպեցանք կարգ մը վրիպակներու, զորս կը ներկայացնենք ստորեւ, հանդերձ ուղիղ ընթերցումով, խորհելով թէ կրնան օգտակար ըլլալ սմանց:

1. — Թիւ 107. — Կարաւտիմք մեծածն զնստ շնորհի հասեալ — մեծածնեքան զնստ:

2. — Թիւ 112, տող 9. — մասնէ ի ձեռս դահճի տանջել — մասնէ: Նոյն էջ 128, տող 19, մասնէր — մասնէր:

3. — Թիւ 119, տող 7. — ի չորանալ խոտոյն ծաղիկ և անկանիցի — ծաղիկն անկանիցի:

4. — էջ 94, տող 1. — ներքունս — ներքնումս: Տող 4. — զքաղցրում — ըզքաղցուն:

5. — Թիւ 124. — առ որ մասնչին — մասնչին:

6. — Թիւ 144. — Շատ որում — Հոս որում:

7. — էջ 124, տող 12. — առաւելութիւն բառին կրկնութիւնը սխալ է:

8. — էջ 130, տող 13. — ով որք ի կապան էք — ով ոք որ ի կապան էք:

9. — էջ 130, տող 20. — որ ի դժոխս խոտոովան անիցին — առնիցին:

10. — էջ 138, տող 13. — Ներմարդու կութեան — ներմարդութեան:

11. — Նոյն, տող 20. — որք մեռաւորք ընդ Բրիտանի — որք մեռարուք:

12. — էջ 154, տող 3. — յափշտակէ զնոյն — յափշտակեսցէ զնոյն:

13. — Նոյն, տող 18. — սնոսի տեսութեան և մակացութեան, միայն յերկրայինս խղիւմն պուցեալ իմաս — յուշ առնելս պէսպէս տարազաւ զերախտիքն, որ ընկալաք յԱստուծոյ, և ժի ըստ: — Ֆրանսերէն Թարգմանութիւնը չիտակ է:

14. — էջ 162, տող 7. — ակսա ի պատուհասեալ — ի պատուհասել:

15. — էջ 164, տող 8. — ոչ ճանաչողն Աստուած — ոչ ճանաչողն ղԱստուած:

16. — Նոյն, տող 17. — եղէք նախապատիք և զգլուխ ժողովրդոցդ — գլուխ:

17. — էջ 166, տող 16. — ես ոչ հետեւեայց — ես ոչ հետեւեայցս:

18. — էջ 170, տող 9. — չարչարանքիցդ լինել — չարչարակիցդ լինել:

19. — էջ 178, տող 3. — վասն ազգոյ էր — վասնզի ազգոյ էր:

20. — էջ 182, տող 7. — և մանուածով բարիցն պատեն — բառիցն:

21. — էջ 184, տող 12. — զայթակղեցանէին — զայթակղեցուցանէին:

22. — էջ 188, տող 3. — և ամէն իմաստն [կարդալ՝ ամէնիմաստն] Պաղոս նմին առ անելով: Թարգմանուած է. "et Paul donne à cela tout son sens lorsqu'il dit": ճիշդը պիտի ըլլար "et le très sage Paul donne à Lui lorsqu'il dit":

23. — էջ 194, տող 12. — կործանէ
— կործանմանէն:

24. — էջ 200, տող 16, թերի մնացած է — կացէք միայն — թիւ 1301 ձեռագիրը (էջ 233) կը շարունակէ, «և ըստ գործոց մարմնո ոչ մեղադրիք»: Յրանահրէն թարգմանութիւնը լման է:

25. — էջ 206, տող 17. — յաւրն — յաւուրն:

26. — էջ 208, տող 7. — ոչ ինքն հղեն — ոչ ինքնեղ են:

27. — էջ 208, տող 11. — ուրեմն անկար է փոքունցս յընդարձակ նորա խորհուրդ ձկտել: Թարգմանուած է. il (lui) est donc impossible d'appliquer sa vaste intelligence à de petites choses, որ աստուածաբանական տեսակէտէն ալ ուղիղ չէ: Ծիշդը պիտի ըլլար մօտաւորապէս, il est donc impossible à nous aux petites (personnes) embrasser sa vaste intelligence.

28. — էջ 210, տող 10-11. — մինչեւ էր ծագեալ արեգակն արդարութեան — մինչ չեւ էր:

29. — էջ 220, տող 7. — մարգսպանք — մարդասպանք:

Վերագրեալ ուղղումները կատարուած են Ս. Յ. Թիւ 1301 ձեռագրին հետեւողութեամբ:

Նախորդին նման մեծ խնամքով և մանրակրկիտ հետազոտութեամբ պատրաստուած այս հատորն ալ արժէքաւոր յաւելում մըն է յարգելի հայագէտին հարուստ վաստակին վրայ:

Ն. ԱՐՔ. ԾՈՎԱԿԱՆ

«ԵՍ ՍԵՒ ԵՄ ... ԲԱՅՑ ԳԵՂԵՑԻԿ»

Հնդկեակ՝ ԱՐԱՄ ՍՍՓՍԹՃՍԱՆ

«Ես Սեւ եմ ... Բայց Գեղեցիկը չորս ըրրդ գործն է Արամ Սեփեթեանի, լոյս տեսած 1985ին, Պէյրուսի «Հարթօնք» Տպարանէն, 155 էջերով և ըստ բուսականին խնամեալ ու մաքուր տպագրութեամբ:

Հատորը արժանացած է 1986ին «Հայկաշէն Ուղեւեհան» Գ. մրցանակին, պարագայ մը՝ որ մեր միտքը կը տանի մեր գրական հրապարակին վրայ երկցող գործերը արժեւորելու կնճառ հարցին, կասկածի տակ առնելով կարողութիւնն ու անկողմնակալութիւնը դատախազ մեր գրականագէտներուն, Խմբակցական ու խնամիական ծուռ հաշիւներ հօս ալ կը գործեն իրենց աւերիչ ու արտուժ դերը, ու տարուն տարի կը բազմանայ թիւը գերգնահատուած (ընդհանրապէս գրական մրցանակի արժանացած) կամ թերգնահատուած (անտեսուած ինչպէս գոտափետուած) երկերուն:

Եթէ զլուսներու բաժնուած գրքին առաջին գլուխին առաջին խել բառին մօտին ունինք ըսելիք (դիտողութիւն), Խնդրոյ առարկայ բառն է Աեոսը: Յատուկ անունին վրայ յօդը բեռ մըն է: Սխալ է ըսել, որինակ, Երեսուղեմը սուրբ քաղաք է, Խաւիլան գեղեցիկ երկիր է են:

«Սեւ»ը կու գայ Ափրիկէէն (The Black Continent կոչուած Եւրոպացիներէն), ուր գաղթականի սեւ ճակատագիրը նետած է Լիբանանածին (և այժմ Լիբանանաբնակ) հայու բնկորը, որ իր մայրենի լեզուն լուսպէս տիրապետած՝ փորձն է ըրած վերջին մօտ քառորդ դարու ընթացքին գրականութեան ճամբով ալ իր սպասք բերելու իր հարազատ ժողովուրդին: Ու կը խորհինք թէ ունեցած ալ է իր բարի (չըսելու համար միամիտ) տենչն ու իղձը իրագործած ըլլալու գոհունանալութիւնը:

Շատեր զիս ամբաստանած են իբրեւ խոտապահանջ ու բծախնդր քննադատ: (Կ'ընկրկիմ բառին լայն տարողութիւնը): Ես անոնց կը յիշեցնեմ հանրածանօթ առածը թէ վերջը ծածկելով չի բուժուիր, Ուղիղ և խղճամիտ գործ չէ պշինձը իբր